

Olti oqqush

Qadim zamonda bir qirol o'rmonga ov qilgani chiqibdi. Ko'ziga ko'ringan bir hayvonning orqasidan shunday tez quvib ketibdiki, navkarlari unga yetolmay qolibdilar. Kech kirgach, qirol bir joyda to'xtab, atrofga qarasa, notanish joylarga kelib qolgan emish. Orqasiga qaytay desa, yo'lni topolmabdi. Shunday qilib, u kimsasiz o'rmonda adashib qolibdi. Nima qilishini bilmay turganida uzoqdan bir kampir u tomonga qarab kelayotganini ko'ribdi. Bu jodugar kampir ekan.

– Onajon, bu o'rmondan qanday qilib chiqib ketsam bo'ladi, yo'lni ko'rsatib yuborolmaysizmi? – deb so'rabdi qirol kampirdan.

– Ko'rsatib qo'yaman, hazrati oliylari, – deb javob qaytaribdi kampir. – Ammo bir shartim bor, uni bajarmasangiz, bir umr o'rmondan chiqolmay, ochlikdan o'lib ketasiz.

– Qanday shart ekan? – so'rabdi qirol.

– Mening bitta qizim bor, – debdi kampir. – U shunaqa go'zalki, bunaqa sohibjamolni yer yuzidan topolmaysiz. Sizga qayliq bo'lishga juda munosib. Agar unga uylanib, qizimni malika deb tanishtirsangiz, yo'lni ko'rsatganim bo'lsin.

Qirolo qo'rqqanidan bu shartga rozi bo'libdi. Kampir uni hujrasiga olib boribdi. U yerda kampirning qizi gulxan atrofida o'tirgan ekan. U qirolo tashrifini go'yo oldindan bilgandek xushnudlik ila ularni kutib olibdi. Qirolo qarasaki, qiz haqiqatan ham benihoya go'zal emish. Shunday bo'lsa-da, u qiroлга yoqmabdi. Qirolo qizni majburan otiga mindirib, kampir ko'rsatgan yo'l orqali chiqibdi-yu, saroyiga yetib boribdi va katta to'y-tomosha bilan unga uylanibdi.

Qiroloining xotini vafot etgan bo'lib, undan yetti bola – olti o'g'il va bir qiz qolgan ekan. U farzandlarini jonidan ham ortiq ko'rar ekan.

O'gay ona bolalarimga yomonlik qilib yurmasin, deb qirolo ularni o'rmon ichidagi alohida bir qasrga ko'chiribdi. Bu qasrni izlab topish nihoyatda mushkul ekan. Agar qo'lida bir donishmand ayol sovg'a qilgan sehrli kalava bo'lmaganida qiroloining o'zi ham ushbu tanho qasrni topib borolmas ekan. Shoh kalavani yerga dumalatib yuborsa, u o'z-o'zidan yo'l ko'rsatib borarkan. Farzandlarini astoydil suygan qiroloining saroyda tez-tez ko'rinmay qolishi malikani shubhaga sola boshlabdi. U qiroloining bir o'zi o'rmonda nima qilishini bilish payiga tushibdi. Malika qirolo xizmatkorlarini oltin bilan avrab, ulardan bu sirni bilib olibdi. Riyokor mulozimlar yo'l ko'rsatuvchi sehrli ipak kalava haqida bilganlarini

malikaga gapirib beribdilar. Shu ondan boshlab qirol to shu sehrli kalavaning qayerga berkitilganini aniqlamaguncha, malikaning tinchi yo‘qolibdi. Alqissa, ipak kalavani qo‘lga kiritgan malika undan oppoq kichkina ko‘ylakchalar tikibdi va onasidan o‘rgangan jodular yordamida sehrlab qo‘yibdi.

Kunlarning birida qirol ovga ketgach, malika ko‘ylakchalarni olib, o‘rmonga ravona bo‘libdi. Kalava unga yo‘l ko‘rsatibdi. Uzoqdan kimningdir kelayotganini ko‘rgan bolalar: «Otamiz kelmoqda» deb o‘ylab, xursandligidan malikaning oldiga chopib boribdilar. Shunda malika bolalarning har biri ustiga bittadan ko‘ylak tashlabdi. Kiyimlar bolalarning badaniga tegar-tegmas ular oqqushga aylanib, o‘rmonga uchib ketibdilar. Malika o‘gay bolalardan endi qutuldim deya mamnun ortiga qaytibdi.

Malika uyda qizaloq ham borligini payqamabdi. Keyingi kun bolalarini ko‘rishga kelgan qirol qizidan boshqa bolalaridan birontasini ham axtarib topolmabdi. «Akalarining qayerda?» – so‘rabdi qirol. «Oh, otajon, – debdi qizi, – ular yo‘q, meni yolg‘iz tashlab ketishdi», – deb darchadan ko‘rgan voqealarni – akalarining qanday qilib oqqushga aylanib, o‘rmonga uchib ketganini so‘zlab beribdi, ko‘rganlarining isboti uchun hovlida ulardan tushib qolgan patlarni ko‘rsatibdi. Qirol qayg‘uga botibdi, biroq xotini

shu ishni qilganini xayoliga ham keltirmabdi, yolg'iz qizidan ham ayrilib qolishdan qo'rqib, uni saroyga olib ketmoqchi bo'libdi. Biroq qiz o'gay onaning zulmidan cho'chib, otasi bilan ketishni istamay, o'rmondagi qasrda yana bir kecha qolishga ruxsat olibdi. «Bu yerda ko'p qololmayman. Bu o'rmondan ketib, aka-ukalarimni izlayman», deya xayolidan o'tkazibdi qiz. Kech kiringach, u saroydan qochib, o'rmon ichkarisi tomon yo'l olibdi. Tun bo'yi yo'l yurib, yo'l yursa ham mo'l yurib, tunni kunga, kunni yana tunga ulabdi. Nihoyat, holdan toyib, kech kiringanda o'rmon ichidagi bir tashlandiq kulbani ko'rib qolibdi. Unga yaqin borib, ichkariga kiribdi. Qarasa, bir xonada oltita kichkina karavotchalar turganmish. Ularning birontasiga yotishga yuragi betlamay, karavotlardan birining tagiga kirib, yerga cho'zilib olibdi. Butun tunni shu taxlit o'tkazmoqchi bo'libdi. Kech kirib, qosh qoraygan mahal u qushlarning qanot qoqqan tovushlarini eshitibdi.

Qarasa, derazadan oltita oqqush uchib kiribdi. Ular yerga qo'nib bir-birlarining patlariga puflashibdi. Shunda oqqushlar terisi xuddi ko'y-lakday yechilib yerga tushibdi. Keyin qushlar uning akalariga aylanibdi. Buni ko'rib turgan qiz o'zida yo'q xursand bo'lib ketib, karavot ostidan lip etib chiqib olibdi. Singillarini ko'rgan aka-ukalar ham sevinib ketibdilar. Lekin

ularning quvonchi uzoqqa cho‘zilmabdi va ular qizga debdilar: «Bu yerda qolishing mumkin emas, bu yer qaroqchilar tunaydigan joy, ular qaytib kelib, seni ko‘rsalar, o‘ldirib qo‘yishlari turgan gap».

«Meni qo‘riqlay olmaysizlarmi?» – so‘rabdi qiz. «Yo‘q, – deyishibdi ular bir ovozdan, – chunki biz har kuni sanoqli lahzalargagina oqqush libosimizni tashlab, odam qiyofasiga qayta olamiz, so‘ng yana oqqushga aylanamiz». Qiz yig‘lab so‘rabdi: «Nahot, sizlarni jodudan xalos qilib bo‘lmasa?». «Bu juda mushkul ish, shart juda og‘ir. Buning uchun sen olti yil gapirmasliging va kulmasliging, shu vaqt ichida bizlar uchun yulduzrang gullardan oltita ko‘ylak tikishing kerak. Og‘zingdan bittagina so‘z chiqib ketsa ham, barcha urinishlar barbod bo‘ladi». Suhbat shu joyiga kelganda aka-ukalarning ketadigan vaqti bo‘lib qolibdi va ular oqqushga aylanib, derazadan uchib chiqib ketibdilar.

Mehribon singil o‘z jigarlarini jodudan xalos etishga astoydil bel bog‘labdi. Kerak bo‘lsa, ular uchun jonini ham berishga tayyor ekan. U shunday qaror ila kulbani tark etib, o‘rmon ichiga ravona bo‘libdi va bir daraxt tepasida tunni o‘tkazibdi. Tong otgach, yana yo‘lida davom etgan qizaloq yo‘l-yo‘lakay yulduzrang gullar terib, ko‘ylak tikishga tushibdi. U

bilan gaplashishga odam, kulish uchun esa xursandchilik yo‘q ekan. U har bir kun va tunini kiyim tikish uchun sarflabdi. Oradan vaqtlar o‘tib, shu o‘rmonga bir qirol ov qilish uchun tashrif buyuribdi. Bir payt qirol ovchilari qiz o‘tirgan daraxtning yoniga kelib qolib, unga ko‘zlari tushib so‘rabdilar: «Kimsan?» Qiz javob bermabdi. «Pastga – bizning oldimizga tush, senga yomonlik qilmaymiz», deyishibdi. Biroq qiz faqat bosh chayqabdi, xolos. So‘rayverib joniga tekkan ovchilarni tinchitish uchun nihoyat oltin marjonini pastga tashlabdi. Ular baribir xotirjam bo‘lishmabdi. Shunda qiz oltin tasma-sini tashlabdi. Bu ham yordam bermagach, u turli xil oltin qistirgich va boshqa narsalarini birin-ketin tashlayveribdi.

Nihoyat, egnida birgina ko‘ylagi qolibdi. O‘jar ovchilar esa daraxtga chiqib, qizni dast ko‘targancha yerga tushiribdilar va qirol huzuriga eltibdilar. «Kimsan?» «Nega daraxt tepasida o‘tiribsan?» – so‘rabdi qirol. Biroq qiz javob bermabdi. Qirol o‘zi bilgan hamma tillarda qizga murojaat qilsa-da, qiz sukut saqlayveribdi. Qizning go‘zalligi qirolni maf-tun etib, saltanat hukmdori unga oshiq-u beqaror bo‘lib qolibdi. Qizning egniga o‘zining qirollik libosini yopib, otiga mindiribdi-da, saroyga olib ketibdi. So‘ng u qizga atab qimmatbaho kiyimlar tiktiribdi. Zarrin liboslar

uning bir chiroyiga o'n chiroy qo'shibdi, biroq shu tuhfalardan keyin ham qiz churq etib og'iz ochmabdi. Qizning odobi qirolni butunlay rom etib qo'yibdi va u shunday debdi: «Men faqat shu sohibjamolga uylanaman». Oradan bir necha kun o'tgach, katta to'y-tomosha bilan qirol qizga uylanibdi.

Biroq qirolning onasi badjahl ekan. U bu nikohdan norozi bo'libdi va shu bois ham yosh malikani yomonlashdan charchamabdi. «Kim biladi bu daydi qiz qayerdan kelib qolgan, deb tinmay to'ng'illar, «bu soqov malika bo'lishga noloyiq», deyishini qo'ymas ekan. Oradan bir yil o'tib, malika shiringina farzand ko'ribdi. Ammo u uxlab yotganda qaynonasi bolani yashirib, kelinining og'zini qonga bo'yab qo'yibdi. So'ng u qirolning huzuriga borib, «Xotining odamxo'r ekan, bolasini yeb qo'yibdi», debdi. Qirolning bu gapga ishongisi kelmasdi va malikani jazolashga yo'l qo'ymabdi. Malika bechora ham qimir etmay o'tirgancha ich-ichidan iztirob chekib, aka-ukalari uchun ko'ylakchalar tikaveribdi. Vaqt o'tib, malika yana homilador bo'lib, chiroyli o'g'ilcha tug'ibdi. Yovuz qaynona esa bu safar ham o'g'lini avvalgiday aldabdi. Biroq qirol onasining tuhmatlariga ishonmay: «U bunday vahshiylikka qodir emas, u xudojo'y, benihoya odobli va insofli ayol. Gung bo'lmaganida

o'zini himoya qilib, begunohligini isbotlagan bo'lardi», debdi onasiga.

Ammo kampir endi dunyoga kelgan uchinchi nevarasini ham o'g'irlab, keliniga tuhmat qilgach, bechora malika esa begunohligini aytish uchun og'zini ocholmagach, qirolning unga chora ko'rishdan o'zga iloji qolmabdi. Uni o'tda kuydirishga hukm chiqarilibdi.

Hukm ijro etiladigan kun yaqinlashibdi. Bu malikaning akalari jodudan xalos etilishi kerak bo'lgan olti yilning eng oxirgi kuniga to'g'ri kelibdi. Shu kungacha boshiga ne kulfat tushmasin, qanday baxtsizlik onlarini kechirgan bo'lmasin, malika bir og'iz ham so'zlamabdi va kulmabdi. Nihoyat, u aka-ukalarini jodugar sehridan xalos etibdi. U oltita ko'ylakni ham tikib bo'libdi, faqat oxirgi oltinchi ko'ylakchani chap yengi bitmagan ekan. Malikani qatl maydoniga olib borib, uyib qo'yilgan o'tinning ustiga chiqarishibdi. Malika esa oltita ko'ylakni ham o'zi bilan olib olgan ekan. Jallod o'tin tagiga endi olov yoqmoqchi bo'lganida havodan oltita oqqush uchib kelib, malikaning oldiga qo'nibdi. Jodudan xalos bo'lish payti kelgan oqqushlar ustiga malika ko'ylakchalarni tashlagan ekan, oqqushlar ko'z ochib yumguncha olti bahodirga aylanib qolibdi. Faqat kenja akasiga atalgan ko'ylakning chap yengi yo'q ekan va yelkasida oqqushning bir qanoti saqlanib qolibdi.

Ular bir-birlarini o‘pib, quchibdilar. Malika esa qatl maydonida turgan qirolga: «Suyukli hojam, endi men gapira olaman va o‘zimning begunohligimni, tuhmatga qolganimni ayta olaman» deya so‘z boshlab, qaynonasining kirdikorlarini, uchala bolasini yashirib, o‘ziga tuhmat qilganini birma-bir hikoya qilib beribdi. Qirolning amri bilan uchala farzandini ham topib keltirishibdi. Yovuz qaynona esa jazoga tortilibdi. Shunday qilib qirol, malika, ularning uch nafar farzandi hamda oltita aka-uka uzoq vaqtlar tinch-totuv yashab, murod-maqсадlariga yetibdilar.

